

რეცენზია ემზარ მაკარაძის ნაშრომზე - თურქეთის ისტორია 1918-2018 წლებში (სალექციო ჩანაწერები). გამომცემლობა უნივერსალი, თბილისი, 2019.

საქართველოს ისტორიიდან და დღევანდელი ვითარებიდან გამომდინარე, ჩვენი მეზობლისა და სტრატეგიული პარტნიორის - თურქეთის უახლესი ისტორიისა და დღევანდელი მდგომარეობის სათანადო ცოდნა გამორჩეული მნიშვნელობის მატარებელია. ამ მხრივ მეტად მცირეა ნაშრომები, რომლებიც სახელმძღვანელოდ გამოდგება საქართველოს უმაღლეს სასწავლებლებში აღნიშნულ სკითხვებზე კურსების სასწავლებლად. პროფ. ემზარ მაკარაძის ნაშრომი კი უდავოდ მნიშვნელოვანი შენაძენია და ავსებს ზემოაღნიშნულ სიცარიელეს.

წიგნი ცამეტი თავისგან შედგება. თითოეულ თავს თან ერთვის დავალებები სტუდენტებისთვის და გამოყენებული ლიტერატურის სია. ნაშრომის ბოლოს წარმოდგენილია საკვანძო მოვლენათა ქრონოლოგია და ცნობილი თურქი პოლიტიკოსების ბიოგრაფიები.

ნაშრომში დაწვრილებითაა აღწერილი ის ვითარება, რომელიც შეიქმნა უკვე დაშლილ ოსმალეთის იმპერიაში პირველი მსოფლიო ომის შემდეგ და თურქეთის რესპუბლიკის ჩამოყალიბების პროცესი, ბრძოლა საერთაშორისო აღიარებისთვის. ავტორი დიდ ყურადღებას აქცევს ქემალიზმის პრინციპების ანალიზს, წარმოაჩენს ქემალ ათათურქის როლს თანამედროვე თურქეთის რესპუბლიკის შექმნაში. დაწვრილებითაა განხილ-

ული თურქეთის სოციალ-ეკონომიკური განვითარების თავისებურებები ომთაშორის პერიოდში და ამავე ხანებში თურქეთის საგარეო ურთიერთობები. გაანალიზებულია ვითარება თურქეთში მეორე მსოფლიო ომის დროს. ვრცლად არის შესწავლილი თურქეთში არსებული მდგომარეობა ომის შემდეგ; გამოკვეთილია თურქეთის საგარეო-პოლიტიკური ორიენტაციის არჩევანის განმაპირობებელი ფაქტორები, ტრუმენის დოქტრინისა და მარშალის გეგმის მნიშვნელობა ქვეყნისთვის. განხილულია ასევე თურქული მრავალპარტიულობის სპეციფიკა; ქვეყნის დემოკრატიული განვითარების წინაშე არსებული გამოწვევები; შიდაპოლიტიკური სიტუაციის გამწვავების მიზეზები და შედეგები. ყურადღება გამახვილებულია სამხედრო გადატრიალებების მიზეზებსა და სპეციფიკურ ხასიათზე. ვრცლად არის შესწავლილი თურქეთის რესპუბლიკის მეორე კონსტიტუცია, გაანალიზებულია კონსტიტუციაში შემდგომ შეტანილი ცვლილებები. დიდი ყურადღება ექცევა თურგუთ ოხალის მმართველობის პერიოდში განხორციელებული რეფორმების შედეგების კვლევას. ავტორი ასევე ეხება ფეთქულაჰ გიულენისა და მისი მოძრაობის როლს თანამედროვე თურქეთის ისტორიაში. შემდეგ შესწავლილია „სამართლიანობისა და განვითარების“ პარტიისა და მისი ლიდერის, რეჯეფ თაიფ ერდოღანის მმართველობის დროს განხორციელებული ცვლილებები ქვეყნის როგორც საშინაო, ისე საგარეო პოლიტიკაში. წარმოჩენილია ის პრობლემები, რომლებიც დღეს არსებობს თურქეთისა და დასავლეთის ურთიერთობებში. ავტორი ბოლო თავს უძღვნის თანამედროვე

ეტაპზე თურქეთ-საქართველოს ურთიერთობების დინამიკის შესწავლას.

საერთო ჯამში, ნაშრომი, მაღალ აკადემიურ დონეზეა შესრულებული, რომელსაც ავტორი თავმდაბლურად უწოდებს „სალექციო ჩანაწერებს“, როგორც აღინიშნა უდავოდ ფასეული შენაძენია სტუდენტებისთვის, სპეციალისტებისთვის და დაინტერესებული მკითხველისთვის.

პროფესორი გიორგი სანიკიძე

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის
გ.წერეთლის აღმოსავლეთმცოდნეობის
ინსტიტუტის დირექტორი